

Історія

УДК 929Ляс:94(477)"18/19"

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15525280>**Дослідження персоналії Василя Ляскоронського українськими істориками****Тарасенко Ольга Олексіївна,**

кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України

Факультету суспільно-гуманітарних наук

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка,

Україна, Київ, <https://orcid.org/0000-0002-3220-3510>**Прийнято: 14.05.2025 | Опубліковано: 27.05.2025**

***Анотація.** Професор Василь Ляскоронський (1859 – 1928) – український історик, археолог, етнограф, нумізмат, картограф, представник старшої генерації Київської школи істориків Володимира Антоновича, що дала світові близько сорока видатних і талановитих учених, які становили еліту української історичної науки кінця XIX – початку XX ст., була складовою Школи істориків Університету Св. Володимира у XIX ст. Персоналія Василя Ляскоронського займає почесне місце серед них. Для Київської школи істориків Володимира Антоновича були характерні комплексність дослідження, ґрунтовність джерельної бази та наукового апарату досліджень, глибоке проникнення в суть проблеми. Ці ж риси характеризують наукову спадщину Василя Ляскоронського. Науковий доробок представників Київської школи істориків Володимира Антоновича дає підстави вважати її першою*

національною школою дослідження історії України. Василь Ляскоронський залишив помітний внесок в історії вивчення української минушини, прожив плідне і цікаве життя. Однак його персоналію вивчали мало, його життя і наукова спадщина малодосліджені. Мета дослідження – проаналізувати праці українських істориків, які досліджували персоналію Василя Ляскоронського у 1929 – 2025 рр. Методологічною основою дослідження є застосування історико-хронологічного, ретроспективного, біографічного, порівняльно-історичного, системно-структурного, історико-типологічного методів. Проведений нами аналіз досліджень персоналії Василя Ляскоронського українськими істориками за 1929 – 2025 рр. засвідчив, що постать науковця досліджували у контексті розгляду його біографії, у спогадах про цю особистість, у побіжній характеристиці життєвого шляху та наукової спадщини, у діяльності як картографа, професора Ніжинської школи вищих наук, археолога, у листуванні як нумізмата, у його спогадах про Володимира Антоновича. Проте ці дослідження лише торкалися зазначених вище питань і не розкривали персоналію Василя Ляскоронського глибоко і всебічно як вченого і людину. Життя, наукова, значна архівна спадщина, епістолярій Василя Ляскоронського не втратили свого значення сьогодні і чекають на ґрунтовне вивчення, осмислення та популяризацію молодим поколінням українських дослідників XXI ст. Цим ми віддаємо шану поколінню вчених, яке своєю науковою працею та суспільною діяльністю заклало фундамент сучасної України, її науки, освіти, культури.

Ключові слова: Василь Ляскоронський, персоналія, життя та діяльність, Київська школа істориків Володимира Антоновича, Школа істориків Університету Св. Володимира XIX ст., кінець 20-х рр. XX – перша чверть XXI ст.

Research of the personality of Vasyl Lyaskoronsky by Ukrainian historians

Olha Tarasenko,

Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of
the History of Ukraine Department, Faculty of Social Sciences and Humanities,
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine, Kyiv,
<https://orcid.org/0000-0002-3220-3510>

Abstract. *Professor Vasyl Lyaskoronskyi (1859 – 1928) was a Ukrainian historian, archaeologist, ethnographer, numismatist, cartographer, and representative of the older generation of the Volodymyr Antonovych Kyiv School of Historians, which was part of the School of Historians of the University of St. Volodymyr in the 19th century. The Volodymyr Antonovych Kyiv School of Historians gave the world about forty outstanding and talented scholars who constituted the elite of Ukrainian historical science in the late 19th and early 20th centuries. Among them, Vasyl Lyaskoronsky's personality occupies an honorable place. Volodymyr Antonovych Kyiv School of Historians was characterized by the complexity of research, the thoroughness of the source base and scientific research apparatus, and a deep penetration into the essence of the problem. The same features characterize the scientific legacy of Vasyl Lyaskoronsky. The scientific achievements of representatives of the Volodymyr Antonovych Kyiv School of Historians give reason to consider it the first national school of research into the history of Ukraine. Vasyl Lyaskoronsky left a notable contribution to the history of the study of the Ukrainian past, and lived a fruitful and interesting life. However, his personality has been little studied, and his life and scientific legacy are poorly researched. The purpose of this article is to analyze the works of Ukrainian historians who researched the personality of Vasyl Lyaskoronsky in 1929 – 2025. The methodological basis of this*

article is the use of historical-chronological, retrospective, biographical, comparative-historical, systemic-structural, and historical-typological methods. Our analysis of research into the personality of Vasyl Lyaskoronsky by Ukrainian historians for the years 1929 – 2025 showed that the figure of the scholar was studied in the context of considering his biography, in memories of his personality, in a cursory description of his life path and scientific legacy, in his activities as a cartographer, professor of the Nizhyn School of Higher Sciences, archaeologist, in correspondence as a numismatist, in his memories of Volodymyr Antonovych.

However, these studies only touched on the abovementioned issues and did not reveal Vasyl Lyaskoronsky's personality deeply and comprehensively as a scholar and a person. The life, scientific, significant archival legacy, and epistolary of Vasyl Lyaskoronsky have not lost their significance today and await a thorough study, comprehension, and popularization by the younger generation of Ukrainian researchers of the 21st century. We hereby pay tribute to the generation of scholars who, through their scientific work and public activities, laid the foundation of modern Ukraine, its science, education, and culture.

Keywords: *Vasyl Lyaskoronsky, personality, life and activities, Volodymyr Antonovych Kyiv School of Historians, School of Historians of St. Volodymyr University in the 19th century, late 1920s – first quarter of the 21st century.*

Постановка проблеми. Серед актуальних питань сучасних історичних досліджень в Україні є повернення із забуття визначних особистостей, які впливали на створення й розвиток української науки, освіти, культури, вели активну громадсько-культурну діяльність. Український історик, археолог, етнограф, нумізмат, картограф, представник старшої генерації Київської школи істориків професора Володимира Антоновича, професор Василь Ляскоронський (1859 – 1928) залишив помітний слід в історії вивчення

української минувшини, був одним із найвидатніших українських істориків кінця XIX – першої чверті XX ст., належав до еліти української історичної науки кінця XIX – початку XX ст. Вчений прожив плідне й цікаве життя. Проте персоналія Василя Ляскоронського залишається малодослідженою і потребує всебічного, системного, глибокого дослідження, осмислення та популяризації молодим поколінням українських істориків XXI ст. Цим ми віддаємо шану поколінню вчених, яке своєю науковою працею та суспільною діяльністю заклало фундамент сучасної України, її науки, освіти, культури.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Звернення до персоналії Василя Ляскоронського відбулося після його смерті. У 1929 р. Катерина Мельник-Антонович у некролозі розповіла про нього як про порядну людину та знаного вченого [1]. Через тридцять шість років, у 1965 р. історик української діаспори Василь Дубровський присвятив професору Василю Ляскоронському спогади, з нагоди 105-річчя з дня народження науковця [2].

У Радянській Україні перерва у вивчення персоналії вченого тривала понад шістдесят років, із 1929 до 1990 р. У 1990 р. Ярослав Дашкевич у розвідці «Українська бопланіана» згадав про дослідження Василем Ляскоронським бопланівської теми [3]. У 1990 р. Олександр Ситник, з нагоди 130-річчя з дня народження історика, розповів про життя та наукову діяльність Василя Ляскоронського [4], а в 1994 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Історія України доби середньовіччя у наукових студіях В. Г. Ляскоронського» [5].

Вивчення персоналії Василя Ляскоронського активізувалося двадцять років тому. У 2005 р. Андрій Острянюк висвітлив біографію Василя Ляскоронського, життя та працю у Ніжинському Історико-філологічному інституту кн. Безбородька – Ніжинській вищій школі [6]. У 2007 р. Оксана Завальна висвітлила наукову спадщину Василя Ляскоронського у збірці

Наукового архіву Національного музею історії України [7]. У 2009 р. Петро Скрипник присвятив Василю Ляскоронському енциклопедичну довідку [8].

У 2012 р. Андрій Острянюк розповів про знахідки римських монет на Чернігівщині, розглянувши листування Валентина Шугаєвського та Василя Ляскоронського з цього питання [9]. У 2013 р. Дмитро Гордієнко висвітлив епізод зі взаємовідносин Василя Ляскоронського та Єгора Редіна у контексті XII Археологічного з'їзду [10], розповів про дві автобіографії Василя Ляскоронського (1909 – 1913) та його особову справу (1923) [11].

У 2015 р. Ольга Тарасенко проаналізувала спогади Василя Ляскоронського про Вчителя – професора Володимира Антоновича [12].

У 2018 р. Ірина Орищенко розглянула історичні студії Володимира Ляскоронського як вченого-медієвіста [13].

У 2019 рр. Анна Яненко оприлюднила листи Василя Ляскоронського до Петра Курінного як джерело з історії українського музейництва 1920-х рр. [14] для висвітлення буденного плину життя Лаврського музею культів та побуту – Всеукраїнського музейного городка, взаємодії людей і установ протягом 1920-х рр.

У 2019 р. Олександр Ситник дослідив діяльність Василя Ляскоронського як археолога [15].

У 2020 р. Ярослав Примаченко дослідив життєвий шлях Василя Ляскоронського [16], життя та його діяльності [17]. У 2022 р. він же вивчив наукову, педагогічну, громадську діяльність Василя Ляскоронського [18].

У 2020 р. Анна Яненко розповіла про вшанування смерті Василя Ляскоронського в археологічному співтоваристві УСРР другої половини 1920-х – початку 1930-х рр. [19], чим доповнила біографію Василя Ляскоронського, передавши реакцію, думки, слова пошани дослідників і науковців після смерті вченого.

У 2023 р. Федір Андрощук прослідкував шлях Василя Ляскоронського від студента до професора [20].

У 2023 р. Вячеслав Корнієнко висвітлив дослідження Василем Ляскоронським Золотих воріт у світлі Всеукраїнського археологічного комітету в 1926 – 1927 рр.[21].

У 2025 р. Галина Бузян до 165-річчя з дня народження Василя Ляскоронського вшанувала його як дослідника археології та давньої історії Переяславщини у статті розділу «Особистості» Історичного календаря, Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» [22].

Зазначені дослідження персоналії Василя Ляскоронського українськими істориками за 1929 – 2025 рр. підтверджують, що життя, наукову спадщину, різнопланову діяльність науковця протягом майже ста років вивчали мало, його особистість є малодослідженою і потребує всебічного, системного, глибокого дослідження, осмислення та популяризації молодим поколінням українських істориків ХХІ ст.

Мета статті: проаналізувати праці українських істориків, які досліджували персоналію Василя Ляскоронського у 1929 – 2025 роках.

Виклад основного матеріалу. Катерина Мельник-Антонович у некролозі в 1929 р. поділилася спогадами про Василя Ляскоронського, навела відомості про життя та наукову діяльність вченого. Вона відзначала, що в особі заслуженого професора Історично-філологічного інституту в Ніжині, діяльного наукового співробітника Української академії наук у багатьох її комісіях, завідувача Нумізматичного відділу Лаврського музею, члена кількох наукових товариств у Росії та за кордоном Василя Ляскоронського українська наука зазнала великої втрати, що все більше відчувалося у численних установах, комітетах, секціях, комісіях, де він працював так щиро, сумлінно, самовіддано до своїх останніх днів, що він мав надзвичайну лагідну, м'яку та

поступливу вдачу, а його скромну, привітну особу всі звикли бачити в численних академічних комісіях гуманітарного відділу Української академії наук, де він брав діяльну участь, говорив своє тихе, поважне, часом рішуче слово в тих питаннях, у яких був добрим знавцем і фахівцем [1, с.367].

Катерина Мельник-Антонович знала Василя Ляскоронського з 1880 р., згадувала, що протягом десятиліть вони щиро приятелювали з Василем Ляскоронським, спільно працювали в академічних установах, разом готували археологічні з'їзди, що їх єднала велика любов і пієтет до незабутнього Вчителя – Володимира Антоновича, про якого вони ділилися спогадами до останніх днів [1, с.367].

Український діаспорний вчений Василь Дубровський у 1965 р. спогадував, що знав професора Василя Ляскоронського як студент Історико-філологічного інституту кн. Безбородька в Ніжині з 1915 р. [2, с.48]. Відзначав, що на той час професор Ляскоронський був літньою людиною (55 років), мав середній зріст, зморшкувате обличчям, яке було опоясане сивуватою підстриженою борідкою, носив гарно пошитий костюм, «справляв приємне враження своєю надзвичайною ввічливістю, спокійним завжди рівним голосом, притягав до себе слухачів добрим виразом світлих очей, дружнім ставленням до всіх», що студенти щиро шанували його, а світлий спогад про професора Ляскоронського залишився в його пам'яті назавжди [2, с.48]. Василь Дубровський добачав, що студенти поважали професора Ляскоронського як учня відомого українського історика Володимира Антоновича в Києві, що Василь Ляскоронський був знаний не лише як історик України, але і як один з нечисленних тоді українських археологів, що він належав до наукової школи «обласного дослідження України» [2, с.48]. Василь Дубровський наголошував, що із першої лекції студенти відчули вагу Василя Ляскоронського як вдумливого дослідника, який вмів намічати історичні

проблеми і оригінально їх вирішувати, що як лектор він ніколи не напружував голосу, викладав тихим голосом, ніби розмовляв сам із собою, а в його аудиторії завжди була постійна увага і повна тиша [2, с.48-49].

Ярослав Дашкевич у розвідці «Українська бопланіана» у 1990 р. згадав про дослідження Василем Ляскоронським бопланівської теми [3], відзначав, що ентузіазм професора Володимира Антоновича у вивченні спадщини Гійом Левассер де Боплана значно вплинув на напрям досліджень його учня, професора Ніжинського ліцею Василя Ляскоронського, який неодноразово дякував вчителю за поради і допомогу, що праці Василя Ляскоронського з картографії стали важливим кроком розвитку українського бопланознавства [3, с.217].

Олександр Ситник у 1990 р. у праці «Василь Григорович Ляскоронський» [4] розповів про життєвий і науковий шлях Василя Ляскоронського як відомого українського історика, археолога, нумізмата, охарактеризував основні праці вченого з археології, історичної географії України, Київської Русі. Зазначив, що життєвий шлях та наукова діяльність Василя Ляскоронського – це яскравий приклад осмисленого, цілком відданого науці життя, які чекають на докладне й всебічне дослідження, наголосив на необхідності перевидання праць вченого. У 1994 р. Олександр Ситник захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему «Історія України доби Середньовіччя в наукових студіях В. Г. Ляскоронського» [5].

Олександр Ситник у 2019 р. у праці «Василь Ляскоронський як археолог» [14] розглянув його внесок у розвиток вітчизняної археології, визначив приналежність до Київської історичної школи Володимира Антоновича, з'ясував участь у підготовці та проведенні XI – XV археологічних з'їздів, охарактеризував основні напрямки археологічних досліджень

науковця.

Андрій Острянюк в 2005 р. у розвідці «Василь Ляскоронський і Ніжинська вища школа» [6] висвітлив біографію історика, життя та працю у Ніжинському Історико-філологічному інституті кн. Безбородька, наголосив на конструктивній ролі Василя Ляскоронського у виникненні та становленні Ніжинської історичної школи в царині історії України, відзначив його учнів В. Дубровського, А. Єршова, М. Петровського.

Андрій Острянюк в 2012 р. у праці «Знахідки римських монет на Чернігівщині (з епістолярної спадщини В.А. Шугаєвського)» [9] оглянув листування Валентина Шугаєвського з Василем Ляскоронським, яке доповнює існуючі відомості про знахідки римських монет на Чернігівщині.

Дмитро Гордієнко в 2013 р. висвітлив епізод зі взаємовідносин Василя Ляскоронського та Єгора Редіна у контексті XII Археологічного з'їзду [10] та у статті «Дві автобіографії Василя Ляскоронського (1909 – 1913) та його особова справа (1923)» [11] опублікував дві автобіографії історика, які датуються 1909 – 1913 рр., та його особову справу 1923 р., складену при вступі науковця на роботу до ВУАН, в Інститут археології, етнографічну комісію при ВУАН. Особова справа 1923 р. має третій текст автобіографії Василя Ляскоронського. Зазначені документи доповнюють біографію вченого.

Ольга Тарасенко в 2015 р. у статті «Володимир Антонович за спогадами Василя Ляскоронського» [12] проаналізувала спомини учня про Вчителя – професора Володимира Антоновича. Василь Ляскоронський, представник Київської школи істориків професора Володимира Антоновича, яка була складовою Школи істориків Університету Св. Володимира у XIX ст. і займає важливе місце в українській історіографії, виклав свої враження від добросердного ставлення професора Володимира Антоновича до студентів, від вірності Вчителя громадським і науковим ідеалам. Василь Ляскоронський

високо оцінив лекції і наукові дискусії вченого, його щирі допомогу у наукових пошуках студентам та делікатне оцінювання їхніх знань, а також прощальні настанови професора Антоновича студентам випускникам жити і працювати на користь родині, громаді, країні. У спогадах Василь Ляскоронський показав образ Вчителя, значення його впливу на мотивацію студентів вивчати українську історію, згадав як створювалась Київська школа істориків професором Володимиром Антоновичем, відзначив великий вплив Вчителя на професійне становлення поколінь українських істориків у формуванні їх як свідомих українських діячів.

Ярослав Примаченко в 2020 р. у розвідках «Життєвий шлях Василя Ляскоронського» [16] і «Життя та діяльність Василя Григоровича Ляскоронського» [17], та в 2022 р. у статті «Наукова, педагогічна, громадська діяльність Василя Ляскоронського» [18] дослідив життєвий шлях та діяльності науковця.

Анни Яненко в 2020 р. у статті «Сумуємо тяжкою втратою науки...»: вшанування смерті у археологічному співтоваристві УСРР другої половини 1920-х – початку 1930-х рр.» [19] доповнила біографію Василя Ляскоронського, передавши реакцію, думки, слова пошани дослідників і науковців після смерті вченого. Дослідниця також розглянула дії та заходи, які були спрямовані на вшанування колег-археологів і науковців-музейників, які пішли у засвіти у другій половині 1920-х – на початку 1930-х рр.

Федір Андрощук в 2023 р. у статті «Від студента до професора (життя, кар'єра та епістолярій Василя Ляскоронського)» [20] наголосив, що його ім'я та науковий спадок сьогодні майже забуті. Навів короткий перелік найважливіших подій у житті вченого. Зазначив, що існує ще не досліджена значна архівна спадщина науковця, яка не втратила свого значення сьогодні і потребує на ґрунтовне вивчення. Дослідник виклав інформацію, яка дозволяє

краще зрозуміти середовище, в якому жив, формувався та займався наукою Василь Ляскоронський.

Федір Андрощук відзначив, що Василь Ляскоронський широко залучав географічні, геологічні, етнографічні, археологічні, нумізматичні та картографічні джерела у свої дослідження і став засновником синтезного жанру історичних досліджень. Підкреслив, що ідеї та праці Василя Ляскоронського є надзвичайно оригінальними і цікавими, що головна їх цінність полягає в тому, що вони примушують нас подивитися на цілком «очевидні» речі із незвичного боку, дають можливість пересвідчитися, що ті ж самі джерела історики читають та розуміють по-різному.

Федір Андрощук нагадав, що життя і діяльність Василя Ляскоронського як вченого відбувалися у двох різних за змістом та пріоритетами країнах та епохах із різними уявленнями про роль і соціальний статус науковця, що сам механізм існування, виживання та адаптування вченого у різних політичних та соціально-економічних середовищах є досить цікавим для вивчення тих умов, у яких історик створює свою наукову продукцію, оскільки допомагає нам її критично оцінити.

Вячеслав Корнієнко в 2023 р. у розвідці «Дослідження Золотих воріт Василем Ляскоронським у світлі документів Всеукраїнського археологічного комітету у 1926 – 1927 рр.» [21] зробив археографічну публікація документів ділового листування Всеукраїнського археологічного комітету з державними установами, що стосувалися підготовки та проведення археологічних розкопок Золотих воріт у Києві, здійснених під керівництвом Василя Ляскоронського восени 1927 р. Дослідник проаналізував та деталізував причини складних умов, у яких довелось працювати Василю Ляскоронському під час виконання розкопок, суттєво поглибив знання щодо особливостей виконання рятівних

археологічних розкопок Золотих воріт, здійснених під керівництвом Василя Ляскоронського восени 1927 р.

Як згадувала Катерина Мельник-Антонович, Василь Ляскоронський постійно перебував на розкопі, «і в дощ, і в холод, з раннього ранку до кінця роботи, пильно доглядаючи всього, міряючи, закреслюючи, занотовуючи кожен штрих» [1, с.374-375]. Попри обмежені бюджет і час, археолог намагався встигнути зафіксувати виявлені у розкопі залишки давньої архітектури до того, як вони зіштовхнуться зі справжнім відношенням «пролетарської молоді» до пам'яток старовини. У доповідній записці Федору Ернстові вчений детально та в емоціях описав руйнування, яких зазнавали Золоті ворота від безпритульних, що облюбували їх собі за місце для ночівлі, для чого у стіні зробили печеру, а також від місцевої молоді – «підростків», що руйнували постійно як саму пам'ятку, так і виявлені під час розкопок архітектурні залишки [21, с.148]. Вчений напружено працював, аби встигнути зберегти у планах і фотографіях те, що вдалося розкопати. Емоційне напруження та перевтома дуже послабили його здоров'я, а грип переріс у запалення легень, від якого вчений згорів менш ніж за місяць у 68 років [21, с.148]. Вячеслав Корнієнко акцентував, що непересічна постать визначного українського археолога Василя Ляскоронського заслуговує на поглиблене вивчення та введення до наукового обігу неопублікованих праць ученого і документів, пов'язаних з його діяльністю.

5 січня 2025 р. виповнилося 165 років з дня народження Василя Ляскоронського (24.12.1859/5.01.1860 – 1.01.1928). Старший науковий співробітник НДВ археології Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» Галина Бузян ушанувала статтею пам'ять про вченого як дослідника археології та давньої історії Переяславщини, розповіла його біографію, нагадала основні праці та літературу про нього у розділі

«Особистості» Історичного календаря Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» [22].

Отже, персоналію Василя Ляскоронського досліджували у контексті розгляду його біографії, у спогадах про цю особистість, у характеристиці життєвого шляху та наукової спадщини, у діяльності як картографа, професора Ніжинської школи вищих наук, археолога, у листуванні як нумізмата, у його спогадах про Володимира Антоновича. Проте згадані дослідження лише торкалися зазначених вище питань і не розкривали персоналію Василя Ляскоронського ґрунтовно і всебічно як вченого і людину. Непересічна постать Василя Ляскоронського заслуговує на поглиблене вивчення, введення до наукового обігу його неопублікованих праць, епістолярної спадщини, документів, пов'язаних з його діяльністю.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проаналізувавши праці українських істориків, які досліджували персоналію Василя Ляскоронського у 1929 – 2025 рр., ми пересвідчилися, що українські дослідники протягом майже ста років мало зверталися до вивчення життя та наукової спадщини Василя Ляскоронського, хоча і зробили певні напрацювання в українській історіографії.

Звернення до персоналії Василя Ляскоронського відбулося в 1929 р. у некролозі. З нагоди 105-річчя з дня народження науковця у 1965 р. про нього спогадував історик української діаспори. У Радянській Україні перерва у вивченні персоналії тривала із 1929 р. до 1990 р., коли про вченого згадали як про картографа та з нагоди 130-річчя з дня народження історика було оглянуто його життєвий шлях та наукову діяльність, як відомого українського історика, археолога, нумізмата, охарактеризовано основні праці з археології, історичної географії України, Київської Русі, через кілька років по тому була захищена кандидатська дисертацію на тему «Історія України доби середньовіччя у

наукових студіях В. Г. Ляскоронського». Потому настала пауза на двадцять років у вивченні персоналії Василя Ляскоронського. Дослідження життєвого шляху, кар'єри, наукової спадщини Василя Ляскоронського активізувалося двадцять років тому.

Ми вважаємо, що життєвий шлях, наукова, значна архівна та епістолярна спадщина Василя Ляскоронського, які сьогодні не втратили свого значення, залишаються малодослідженими. Вони ще чекають на ґрунтовне вивчення, розкриття, глибоке осмислення, популяризацію.

Ми думаємо, що новий поштовх для всебічного вивчення цієї персоналії молодими дослідниками ХХІ ст. відкривають наведені нами вище міркування Федора Андрощука, які ми поділяємо та підтримуємо. Думки Федора Андрощука вагомі, цікаві, сучасні, відкривають нові контексти у дослідженні, розумінні, осмисленні персоналії Василя Ляскоронського для покоління молодих науковців ХХІ ст.

Життя Василя Ляскоронського є прикладом самовідданого ставлення до науки, притаманного вченим старої, класичної школи. Історик добачав, що справжній учений за будь-яких умов повинен мати і відстоювати свою позицію, бути чесним перед історією і народом. Своїм життям та науковою діяльністю Василь Ляскоронський повністю підтвердив цю думку.

Список використаних джерел

1. Мельник-Антонович К., Ляскоронський В. Некролог // Записки Історично-філологічного відділу ВУАН. Праці історичної секції / за ред. акад. М. Грушевського та проф. О. Грушевського. – 1929. – Кн. XXIV. – С. 367–387. –URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Antonovych->

Melnyk_Kateryna/Vasyl_Hryhorovych_Liaskoronskyi_Nekroloh/ (дата звернення: 19.03.2025).

2. Дубровський В. Ляскоронський В. Г. // Український історик. – 1965. – Рік II. – № 3–4 (7–8). – С. 48–52. – URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/2589/file.pdf> (дата звернення: 19.03.2025).

3. Дашкевич Я. Українська Бопланіана // Гійом Левассер де Боплан. Опис України. – К.: Наукова думка, 1990. – С. 215–220. – URL: <http://litopys.org.ua/boplan/bop03.htm> (дата звернення: 19.03.2025).

4. Ситник О. Василь Григорович Ляскоронський // Український історичний журнал. – 1990. – № 2. – С. 88–99. – URL: http://history.org.ua/LiberUA/journal_1990_2/journal_1990_2.pdf (дата звернення: 19.03.2025).

5. Ситник О. Історія України доби середньовіччя у наукових студіях В. Г. Ляскоронського: автореф. дис. ... канд. іст. наук. – К., 1994. – 20 с.

6. Острянко А. Василь Ляскоронський і Ніжинська вища школа // Література та культура Полісся. – 2005. – Вип. 30. – С. 105–111. – URL: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/390/1/p_30.pdf (дата звернення: 19.03.2025).

7. Завальна О. Наукова спадщина видатного українського історика Василя Григоровича Ляскоронського (1859–1928 рр.) у збірці Наукового архіву Національного музею історії України // Пам'ять століть. – 2007. – Вип. 1. – С. 145–152.

8. Скрипник П. Ляскоронський Василь Григорович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2009. – Т. 6: Ла – Мі. – С. 404. –

URL: http://www.history.org.ua/?termin=Lyaskoronsky_V_G (дата звернення: 19.03.2025).

9. Острянюк А. Знахідки римських монет на Чернігівщині (з епістолярної спадщини В. А. Шугаєвського) // Сіверщина в історії України. – 2012. – Вип. 5. – С. 316–318. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sviu_2012_5_77 (дата звернення: 19.03.2025).

10. Гордієнко Д. Василь Ляскоронський та Єгор Редін: епізод зі взаємовідносин у контексті XII Археологічного з'їзду // Софія Київська: Візантія. Русь. Україна: зб. наук. праць. – К., 2013. – Вип. 3. – С. 85–92. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sskbru_2013_3_10 (дата звернення: 19.03.2025).

11. Гордієнко Д. Дві автобіографії Василя Ляскоронського (1909–1913) та його особова справа (1923) // Український археографічний щорічник. – 2013. – Нова серія. – Вип. 18 (Український археографічний збірник. Вип. 21). – С. 654–679. –

URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hordiienko_Dmytro/Dvi_avtobiografii_Vasyli_a_Liaskoronskoho_19091913_ta_ioho_osobova_sprava_1923/ (дата звернення: 19.03.2025).

12. Тарасенко О. Володимир Антонович за спогадами Василя Ляскоронського // Сучасна наука XXI століття: матер. XI міжнар. наук. інтернет конф. – Київ, 2015. – С. 80–92. –

URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/10047/1/suchas%20nauk%20XXI%20stol.pdf> (дата звернення: 19.05.2025).

13. Орищенко І. Історичні студії Володимира Григоровича Ляскоронського (20.04.1858 – 21.05.1920) // Вісник Київського нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Серія: Історія. – 2018. – Вип. 1 (136). – С. 50–53. –

URL: <https://file.lib.in.ua/pdf/sytnyk-oleksandr-vasyl-hryhorovych-liaskoronskyi.pdf> (дата звернення: 19.03.2025).

14. Яненко А. «Словом, усі діла та діла такі неприємні»: листи Василя Ляскоронського до Петра Курінного як джерело з історії українського

музейництва 1920-х рр. // Болховітіновський щорічник. – 2019. – С. 637–647.
– URL: <https://kplavra-kiev.academia.edu/AnnaАннаYanenkoЯненко> (дата звернення: 19.03.2025).

15. Ситник О. Василь Ляскоронський як археолог // Перший Всеукраїнський археологічний з'їзд: матер. роботи. – Київ: ІА НАН України, 2019. – С. 111–121. –
URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sytnyk_Oleksandr/Vasyl_Liaskoronskyi_iak_arheoloh.pdf (дата звернення: 19.03.2025).

16. Примаченко Я. Життєвий шлях Василя Ляскоронського // Грінченко – Сетон: міжнар. журнал молодих науковців. – 2020. – Т. 1, № 1. – С. 96–102. –
URL: <https://ysgsij.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/30/11> (дата звернення: 19.03.2025).

17. Примаченко Я. Життя та діяльність Василя Григоровича Ляскоронського // Українська минувшина: міфи та історична реальність: зб. матеріалів ІХ Всеукр. студ. наук.-практ. конф. – Київ, 2020. – С. 90–94.

18. Примаченко Я. Наукова, педагогічна, громадська діяльність Василя Ляскоронського // Грінченко – Сетон: міжнар. журнал молодих науковців. – 2022. – Т. 4, № 4. – С. 77–86. –
URL: <https://ysgsij.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/132/130> (дата звернення: 19.03.2025).

19. Яненко А. «Сумуємо тяжкою втратою науки...»: вшанування смерті в археологічному співтоваристві УСРР другої половини 1920-х – початку 1930-х рр. // МІКС: Місто: історія, культура, суспільство. – 2020. – Вип. 11 (4). – С. 288–297. – DOI: <https://doi.org/10.15407/mics2020.11.288> (дата звернення: 19.03.2025).

20. Андрощук Ф. Від студента до професора (життя, кар'єра та епістолярій Василя Ляскоронського) // Eminarium. Ruthenica. – 2023. – Спец. вип. – С.

162–193. –

URL: <http://resource.history.org.ua/issue/ruthenica/2023/SEMINARIUM>. Спеціальний випуск (дата звернення: 19.03.2025).

21. Корнієнко В. Дослідження Золотих воріт Василем Ляскоронським у світлі документів Всеукраїнського археологічного комітету у 1926–1927 рр. // Архіви України. – 2023. – Вип. 4 (№ 337). – С. 142–156. –

DOI: <https://doi.org/10.47315/archives2023.337.142> (дата звернення: 19.03.2025).

22. Бузян Г. 165 років з дня народження Василя Григоровича Ляскоронського (24.12.1859 / 5.01.1860 – 1.01.1928) – дослідника археології та давньої історії Переяславщини // Історичний календар. Особистості. Нац. іст.-етногр. заповідник «Переяслав». – 2025. – 5 січня. –

URL: <https://www.niez.com.ua/...> (дата звернення: 19.03.2025).